У пошані до піонерів — лицем до молоді!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303 434-0237 434-0807 УНСоюзу: 435-5740 — Тел. з Ню Йорку: — BArcly 74125 УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXVII. Ч. 49. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. СУБОТА, 14-го БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1970 No. 49. VOL. LXXVII

— КОРОТКІ ВІСТІ —

П'ятниця, 13 березня 1970

В АМЕРИЦІ

СЕНАТ БІЛЬШІСТЮ 64-ОХ ДО 17-ОХ голосів схвалив законопроєкт, згідно з яким зменшується виборчий вік із 21-го року до 18-ох років. Сенат вирішив цю справу після того, як над нею дискутовано впродовж 20-ох років. Тепер її має ще вирішити Палата Репрезентантів, але існують сумніви, чи вона погодиться знизити вік виборців, що збільшило б число виборців цієї країни на 13 мільйонів. Сенат схвалив цю справу в окремому пункті, що доданий до загального виборчого закону. Досі тільки стейти Джорджія і Кентаки мали закон про 18-річний виборчий вік, на Алясці цей вік становить 19 років, а на Гаваях — 20.

ВИПРОДУКУВАЛИ „ШТУЧНИЙ НІС", який винюхує бомби на літаку та рятує літак і пасажирів від катастрофи, яку могла б спричинити підкладення злочинцями бомба. Цей „ніс" випродукував Іллинойський Інститут Технологічних Дослідів, її випробовано впродовж року на летовищі Федеральної Авіяційної Адміністрації в Атлантик Сіті, Н. Дж., і з цього вжекористають літаки однієї ізраїльської летунської лінії. Цей „штучний ніс" прикладений до пакунків на літаку або ще на летовищі, своєю „поведінкою" виявить, що в пакунку знаходиться вибуховий матеріял.

В КАЛІФОРНІЇ ПОМЕР ПЛІДНИЙ американський письменник у віці 80-ох років, автор 140 книжок Ерл Стенлі Гарднер, який своїми детективними і містерійними повістями здобув собі славу і гроші, бо його твори були „бестселерами", що їх перекладали на різні мови. Між його повістями аж 80 мали того самого героя Перрі Мезона, розповідаючи про його пригоди. Вже при кінці свого життя він вспівав писати річно по чотири - п'ять книжок. Він сам заявив, що „був невільником своєї повістевої фабрики книжок, бо його читачі завжди домагалися нових історій, без огляду на це, як швидко я писав свої твори". В перших роках своєї літературної праці щошість тижнів була готова до друку повість.

ГОЛОВА АЕРОНАВТИЧНОЇ І КОСМІЧНОЇ Адміністрації д-р Томас Пейн, зізнаючи в Сенатській Комісії в справах космічних дослідів, виявив, що ЗСА вже 7 разів в останньому році зверталися до Москви в справі співпраці Америки з СССР в ділянці космічних дослідів і завжди діставали теплувату вдповідь, яка не дає жадних практичних наслідків. Деколи було навіть так, що росіяни не відповідали на пропозиції американців про співпрацю. Від початку космічних дослідів американці вже 27 разів старалися втягнути до співпраці совєтських науковців, але не мали жадного успіху. Совєтські астронавти відмовилися відвідати Кейп Кеннеді на Флориді, бо боялися, щоб потім не мусіли запросити до себе американських астронавтів.

ЗСА СТОЯТЬ НА ЧЕТВЕРТОМУ МІСЦІ щодо числа населення, як це виходить з „Демографічного Річника", що його видали Об'єднані Нації. Комуністичний Китай має мати 730 мільйонів населення, Індія — 524, СССР — 238, ЗСА — 201 мільйон (це стан із 1968 року). Дальші країни щодо числа населення йдуть в такому порядку: Індонезія (113 мільйонів), Пакистан (110), Японія (101), Бразилія (88), Нігерія (63), Західня Німеччина (58), Британія (55), Італія (53), Франція (50), Мехіко (47), Філіппіни (36).

У СВІТІ

ГРЕЦЬКА ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА НАТАВРУВАЛА недавню постанову Російської Православної Церкви, за якою вільно православним духовникам уділювати Святі Тайни також римо - католикам, всередині Совєтського Союзу і поза ним. 12-тичленний Синод Грецької Православної Церкви одноголосно ствердив, що та постанова Російської Православної Церкви, підпорядкованої большевицькому урядові, перечить однаково канонічному праву, як традиціям. Московська Православна Церква прийняла ту постанову, як ніби поступку Ватиканові та водночас численним балтійським римо - католикам, які не мають подостатком власного духовенства.

ІРАК ПРИЗНАВ автономію курдам. Лівий президент Іраку, ген. Ахмед Гассан аль-Бакр проголосив державне свято з нагоди договорення з представниками півтори мільйона курдів, які від довгих років побиваються за признання їм автономних прав. Віце - президентом Іраку має стати курдієць, курдійська мова буде державною на терені, замешкалому курдами. Це домовлення затвердив лідер курдів, ген. Мустафа аль-Барзані, національний герой курдів.

У ПАРИЖІ ПОМЕРЛА на 72-му році княжна Ірина Юсупова, вдова по князеві Феліксі Юсупові, який у 1917 р. убив монаха - авантюриста Григорія Распутіна. Кн. Юсупов помер у 1967 р. Вони обоє втекли з Криму в 1919 р., англійським воєнним кораблем. Княжна Ірина Юсупова була сестрінницею царя Миколи II, а князь Фелікс його дальшим кревним. Вони врятували з собою два образи Рембрандта й клейноди мільйонової вартости. У 1934 році княжна Ірина виграла 125.000 дол. відшкодування від американської фільмової компанії і 250.000 дол. від інших фільмових компаній, за знеславлення її у фільмі. Зате суд відкинув скаргу Юсупова проти американської радіовисильні, від якої він домагався півтори мільйона дол. відшкодування за представлення його дружини, як „примани" для Распутіна в гостину, під час якої Распутіна вбили.

ГОЛОВА КАМБОДЖИ КНЯЗЬ НОРОДОМ ШІГАНУК НАТАВРУВАВ у Парижі де він перебуває від січня ц. р., бурхливу демонстрацію націоналістів, які вдерлися в столиці Камбоджи Пномпені до представництва комуністичного В'єтконґу й понищили внутрішнє уладження. Шіганук твердить, що це інтриґа правих кіл, які хочуть „знищити призянь Камбоджи з соціялістичними країнами" та штовхнути її в сторону „імперіялістів". Шіганук заповів приспішений поворот до Камбоджи, сусідньої з Ляосом малої південно - азійської країни.

В СОВЄТСЬКІЙ ПРИБАЛТИЦІ ВІДБУВАЮТЬСЯ військові маневри. Головну ролю грають в них уведені недавно в совєтських збройних силах транспортні гелікоптери: випробовують їхню здатність перекидати швидко більші військові формації.

ЕТІОПСЬКИЙ МОНАРХ ГАЙЛЕ СЕЛЯССІ ПРОСЛАВЛЯВ політику президента Ніксона та закликав Південно - африканський Союз і Родезію, щоб вони відмовилися від політики білого расизму й вступили на шлях міжнародної співпраці з усіма державами й народами.

Ніксон організує дві нові аґенції, щоб поліпшити працю Уряду

Вашинґтон. — Президент Ніксон переслав до Конґресу повідомлення про те, що він зорганізує дві нові аґенції, а саме Раду в справах внутрішньої політики та Уряд Керівництва і Бюджету, які мають дбати про те, щоб праця всіх інших урядових аґенцій відбувалася своєчасно і з повним успіхом. Коли до 9-го серпня Конґрес не матиме застережень щодо цих нових аґенцій, то вони тоді будуть здійснені і почнуть працювати. Рада в справах внутрішньої політики буде доповнювати такі аґенції, які Ніксон вже давніше покликав до життя: Раду Міських Справ, Раду Сільських Проблем і Кабінетний Комітет в справі середовища. Уряд Керівництва і Бюджету має заступити теперішнє Бюджетове Бюро, і він приготовлятиме новий федеральний бюджет та аналізуватиме окремі департаменти Уряду та справджувати їхню успішність. Ніксон заявив, що впродовж трьох декад його попередники не змінили організації Уряду, хоч теперішні обставини не такі, як були в 1930-их і 1940-их роках. Він старається змодернізувати урядові аґенції.

Ліві екстремісти тероризують Ню Йорк бомбовими замахами

Ню Йорк. — Четвер 12-го березня був для мешканців Менгеттену в Ню Йорку жахливим днем. В ранішніх годинах невідомі злочинці підклали були бомби під три хмаросяги і збомбардували їх, але не було жертв в людях, бо злочинці наперед повідомляли, де підкладені бомби, і поліція могла зарядити етакуацію всіх людей в загрожених будинках. Під час дня злочинці застрашували населення тим, що повідомляли про нові підкладені бомби, яких одначе поліція не знаходила, перешукавши докладно цілий будинок. Та внаслідок оцього застрашення коло 15.000 осіб мусіли залишити приміщення та перебувати на вулицях, поки поліція не дозволила вернутися до мешкань чи бюр. Голова Міської Ради, колишній директор поліції Сенфорд Д. Ґарелік сказав, що місто Ню Йорк стало побоєвищем для трьох або чотирьох лівих підривних організацій та ще менших революційних груп, між якими знаходяться члени Чорної Пантери, войовничої фракції організації Студенти за демокра'тичну суспільність, яка називається „Ведермен" та нової войовничої організації порторіканської молоді Молоді Лорди. Ґарелік казав, що число членів цих малих організацій збільшується, і тому вони стають небезпечні для міста тим більше, що діють хитро, і важко поліції унешкідливити їхню нищівну діяльність.

Президент збільшує видатки на поборювання наркотиків серед молоді

Вашингтон. — Президент Ніксон, турбуючися звітами про щораз більше вживання наркотиків серед шкільної молоді, збільшив вшестеро видатки на поборювання наркотиків і призначив на цю ціль 12.4 мільйона долярів в бюджеті, що призначений на 1971-ий рік. З цієї суми 3.5 мільйона долярів призначені на вишкіл 150.000 вчителів і 75.000 студентів-учнів та суспільних діячів в тому напрямі, щоб вони знали основні дані про наркотики та щоб могли освідомлювати учнів в школах. Окремі видатки призначені на оголошення про небезпеку наркотиків для здоров'я людини. Минулого року опозиційні демократичні конґресмени нарікали на те, що Уряд нічого не робить в тому напрямку, щоб поборювати наркотики, які дуже поширені між шкільною моллодю. Уряд заключив договір із Мехіко, згідно з яким цей південний сусід ЗСА має допомогти поборювати наркотики, продуковані там же.

КОНФЕРЕНЦІЯ В СПРАВІ НАРКОТИКІВ

Ню Йорк. — Двоє молодих ентузіястів боротьби проти наркоманії, Галя Дуда і Сергій Дяченко, з рамени Асоціяції Українських Учителів вже від деякого часу докладають багато зусиль, щоб освідомити нашу молодь і її батьків про страшну загрозу, що чигає на них від наркоманії та зловживання ліками. В своїх зусиллях вони мають повну підтримку з боку поодиноких українських установ і, зокрема, Т-ва Українських Лікарів. Проблеми цієї загрози та плян дальшої акції для її поборювання будуть предметом чергових нарад, які відбудуться в канцелярії д-ра Рогозинського в Ню Йорку при 156 Другій евеню цієї неділі, 15 березня, о год. 1-ій по полудні.

Лідери Ляосу і Камбоджи свідомі комуністичної загрози

Вієнціян. — Невтралістичний прем'єр Ляосу князь Суванна Фума подвердив готовість преговорювати з ляоською комуністичною партією Патет Ляо про замирення в Ляосі та пригадав, що він сам кількакратно запрошував свого дворідного брата, лідера ляоських комуністів князя Суфанувонґа — прибути до Вієнціяну та вернутися до коаліційного уряду, в якому Суфанувонґ займав становище віце-прем'єра. Але комуністи зараз же після Женевської конференції у 1962 році, на якій визнано самостійність, непорушність і невтральність Ляосу та встановлено в ньому коаліційний уряд з „правими", „лівими" і „центровими" діячами — зірвали всі ті принципи і повели громадянську війну. Суванна Фума пригадав, що не можна розмежовувати летунської акції американців над Ляосом від перебування на території Ляосу північно-в'єтнамських військ, бо ці дві справи нероздільно пов'язані. Суванна Фума висловив острах, щоб комуністи не використали переговорів про замирення для своїх воєнних цілей. Так само князь Нородом Шіганук, голова сусідньої з Ляосом південно-азійської Камбоджи, заявив у Парижі, що коли комуністи не шануватимуть невтральности Камбоджи, то він, Шіганук зречеться влади, бо він не зможе втриматися під натиском збоку правих військовиків. Тоді — твердив він — в Камбоджі прийдуть до влади люди,, що прагнуть тісної співпраці з Америкою і допомоги від Америки.

Представники Західньої і Східньої Німеччини стрінуться в Ерфурті

Бонн. — Канцлер вільної Західньої Німеччини і прем'єр комуністичної Східньої Німеччини погодилися, що вони зустрінуться на одноденну конференцію в четвер 19 березня ц. р. в Ерфурті, у Східній Німеччини, за 150 миль на схід від Східнього Берліну і за 170 миль на захід від Бонну. Такий компроміс викувано після того, як східньо - німецькі комуністи наполягяли, що коли Віллі Брандт приїде до Східнього Берліну, то „не має права" вступати до Західнього Берліну, який — за їх думкою — не причетний до Західньої Німеччини. Але В. Брандт слушно добачав у такій вимозі комуністів бажання признати його та примусити визнати позицію комуністів щодо правного статусу обох частин Берліну і тому підготовна конференція, яка відбувалася у Східньому Берліні, розійшлась з невдачею та обопільними докорами. Коментарі західньо-німецької преси на тему тієї домовної зустрічі назагал песимістичні: люди в Західній Німеччини здають собі справу, що це надзвичайно трудна, якщо взагалі можлива, річ „договоритися" з комуністами на такій базі щоб, напр., комуністи допустили свобіднішу комунікацію між двома частинами поділеної Німеччини та бодай „обнизили" Берлінський мур ганьби. Загально вважають, що німецькі комуністи підуть на будь-які поступки тільки під натиском збоку Москви, але й що Москві вигідно наполягати, щоби Західня Німеччина визнала „суверенність" Східньої Німеччини, бо поділена Німеччина — слаба і тому в інтересі СССР.

Президент Франції поновлює закиди на адресу поліції в Чикаґо

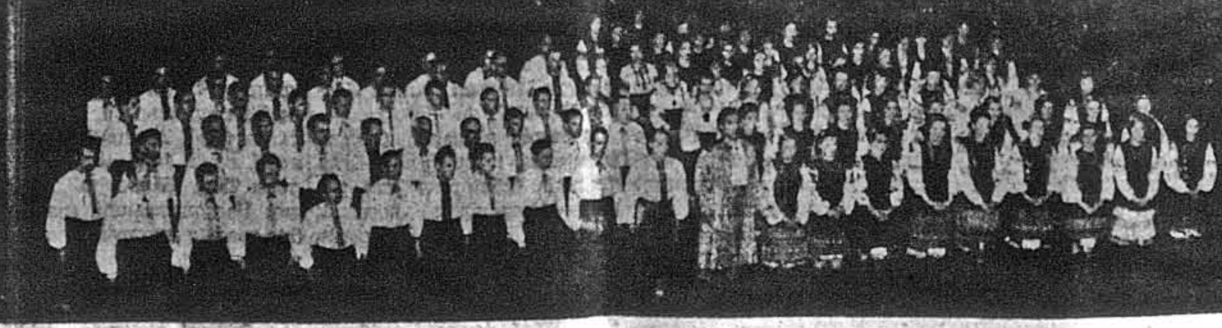
Париж. — Французький президент Жорж Помпіду виголосив через радіо-телевізію промову до народу, в якій з'ясував свою подорож до Америки. Він закинув знову чикаґській міській раді і поліції, що вона не тільки дала дозвіл відбути демонстрацію жидів, але й допустила демонстрантів до безпосередньої блезькости з ним і його дружиною, так, що ті демонстранти могли зневажати їх і в їх особах Францію. Помпіду знову прославляв президента Ніксона, який не тільки сердечно й парадно приймав його. Помпіду, у Вашинґтоні, але й прибув до Ню Йорку на бенкет, під час якого перепросив його за вибрики демонстрантів. Помпіду виявив, що президент Ніксон признав важливість міжнародної ролі, яку грає Франція, зокрема на Близькому Сході. Хоча політика Америки і Франції не однакова — казав Помпіду — проте їх далекі цілі надзвичайно зближені. Тому Помпіду вдоволений своєю подорожжю до Америки, яка у своєму висліді скріпила америкaнсько - французьку приязнь і співпрацю. Виступ президента Помпіду в радіотелевізії мав на цілі — твердять найперші коментатори — протидіяти французьким критикам, які твердили, що відвідини Помпіду в Америці принесли тільки шкоду Франції й Америці.

Суд над членами УПА

Наприкінці минулого року відбувся в Красному біля Львова процес проти колишніх вояків УПА Володимира Олійника, Андрія Мороза, Павла Чумака і Леонтина Поцілуйка. Згідно з повідомленням польської комуністичної преси, під час судової розправи виступало аж 154 свідків прокуратури, з чого одинадцять з Польщі. Матеріяли до цього судового процесу збирали чотири роки. Ближчі відомості про перебіг судової розправи — невідомі. Совєтська преса промовчує розправу.

„ДУМКА" В НЮ ЙОРКУ ВІДЗНАЧАЄ СВОЄ 20-РІЧЧЯ ВЕЛИКИМ КОНЦЕРТОМ

Ню Йорк. — Місцевий український хор „Думка", що своєю мистецькою, виховною й організаційною активністю здобув собі славу і поняття не тільки місцевої, але й загально-національної установи самої по собі, входить в третю декаду свого існування і цю нагоду відзначить великим концертом, що відбудеться в суботу, 14-го березня, о год. 7:30 вечора в залі Гантер коледжу при 69-ій вулиці між Лексінґтон і Парк евенями. Солістами в концерті виступлять оперові співаки Марта Кокольська-Мусійчук та Андрій Добрянський. Диріґуватиме проф. О. Берник, акомпаніює проф. О. Омельський. В програмі концерту будуть виконані вперше твори композиторів А. Гнатишина, І. Недільського й І. Соневицького, нагороджені на конкурсі „Думки" в пам'ять Богдана Карпевича, як також твори Барвінського, Кошиця, Людкевича, Лисенка, Мейтуса та Стеценка. Українська Громада метрополії Ню Йорку і Ню Джерзі матиме добру нагоду, щоб своєю масовою участю в концерті виявити свою вдячність нашій незрівнянній „Думці", яка вже 20 років найбільш віддано служить цій громаі, її мистецтву, культурі та доброму імені. *На фото:* Український Хор „Думка"

ПОЛК. ВОЛ. КЕДРОВСЬКИЙ, ВИДАТНИЙ ДЕРЖАВНИЙ І СУСПІЛЬНО-ГРОМАДСЬКИЙ ДІЯЧ ТА АВТОР, ПОМЕР В НЮ ДЖЕРЗІ

Полк. Вол. Кедровський

Меточин, Н. Дж. — Полковник Володимир Кедровський, один з найвидатніших українських державних та суспільно - громадських діячів, довголітній співробітник „Свободи", помер тут в лікарні на 82-му році життя в п'ятницю, 13-го березня 1970. Світлої пам'яти полковник Володимир Кедровський народився в Херсоні, 1888-му році. Він з молодих літ включився в діяльність Української Партії Соціялістів-Революціонерів і як член її Центрального Комітету був у 1917-1918 роках членом Центральної Ради, заступником голови Українського Військового Генерального Комітету в Києві і товаришем секретаря військових справ у тому часі. За Директорії був головним державним інспектором Армії УНР, а з осени 1919 до 1921 року послом Української Народної Республіки в Латвії, Естонії й Фінляндії.

До Америки приїхав у 1923-му році та був довгий час співредактором і до кінця свого життя співробітником „Свободи". Від 1955-го року він очолював Український Відділ „Голосу Америки" аж до переходу на пенсію в 1963-му році. Є автором цілого ряду праць з Визвольних Змагань України, а остання більша його праця „1917 Рік" появилася у в-ві „Тризуб" у Вінніпеґу минулого 1969-го року. Раніше в 1966-му році у в-ві „Свобода" появилася була збірка його спогадів „Обриси минулого". Покійний осиротив Дружину і Сина.

Опубліковано документи в справі осквернення пам'ятника Шевченка в Києві

Мюнхен. — журнал „Сучасність" ч. 2, 1970 р., опублікував цілий ряд документів, що заторкують справу осквернення пам'ятника Т. Шевченка в Києві російською шовіністкою Тельновою. Цей вчинок Тельнової, що мав місце в 1963 р. викликав був глибоке обурення серед українського громадянства на нашій батьківщині і це зокрема віддзеркалилось в листівках поширюваних на Україні. В листовці „Негідниця Тельнова" між іншим читаємо: „У Київ, чи з Пскова, чи з Рязані, приїхала одна істота . . . й, маючи підтримку у верхах, влаштувалась працювати доцентом із жіночих хвороб в Київський медичний інститут... Як же ця Тельнова виховувала студентів? Про це й про те, як вона, мешкаючи в столиці України Києві, ласуючи хлібом, салом, цукром і фруктами, надбаними працею українського народу, милувалася красою Києва, створеною цим же народом, і одноразово, як злюча гадюка, ненавиділа цей народ, його культуру, його минуле й сучасне, свідчить безпрецедентний в історії її вчинок. У вечір, зимової пори, 6 січня 1963 р. ця Тельнова з своїми дружками йшла через парк ім. Т. Г. Шевченка. Скажена ненависть до українського народу, до його пророка Тараса Григоровича не давала спокою цій потворі. Вона вирішила похизуватися перед своїми друзями, довести на ділі свою лють до нашого народу. Але як це зробити? І вона знайшла вихід. Як погана сучка, залізла на п'єдестал пам'ятника генія людства Т. Г. Шевченка й о . . . . . його". Не зважаючи на те, що її зловила на гарячому міліція і ще один свідок, Тельнова, покористовуючись протекцією у Москві, не отримала жадної кари за свій хуліганський вчинок. На наказ прокуратора з Москви, судову справу проти Тельнової припинили, і замість того хотіли навіть притягнути до судової відповідальности свідків її негідного вчинку літпрацівника С. Плачинду та майора міліції І. Козика, які описали цю подію в „Літературній Україні" за 29 березня 1963. Потім на наказ влади про вчинок Тельнової уже ніде не згадувано. На лист до прокуратури СРСР з вимогою покарати Тельнову, свідки отримали відповідь, що „кримінальна справа проти Тельнової припинена правильно".

Студія Мистецького Слова підготовляє виставу „Лісової пісні"

Ню Йорк. — Студія Мистецького Слова в Ню Йорку, під керівництвом відомої акторки і режисера театральних молодечих вистав п-ні Лідії Крушельницької після майже однорічної підготови наближається до здійснення свого задуму — показати невмирущий драматичний твір Лесі Українки „Лісову Пісню" силами молоді. У виставі візьмуть участь майже 40 осіб, членів Студії Мистецького Слова, віком від 15 до 19 років та кілька малих дітей, що відображують мітологічні постаті. Музично спекталь оформив композитор д-р Ігор Соневицький, мистецьке оформлення сцени виконав Володимир Касіян, молодий випускник Купер Юніону, за хореографію відповідає випускниця Балетної Школи в Києві п-ні Оля Ковальчук-Івасівка; костюми для 40 виконавців цієї надзвичайно сценічної драми-феєрії шиють матері студійців. Останній раз на сцені в Ню Йорку глядачі мали змогу побачити шедевр Лесі Українки „Лісову Пісню" на сцені 20 років тому. За цей час виросло нове покоління, силами якого й буде показана „Лісова Пісня", в суботу 18-го квітня, о год. 7:30 вечора, в залі „Фешен Інституту". Молоді артисти із Студії Мистецького Слова дебютували в 1966 році у виставі казки „Летючий корабель".

Д-Р ІЛЛЯ ВИТАНОВИЧ ДОПОВІДАТИМЕ В НЮ ЙОРКУ

Союз Українських Купців і Підприємців в Ню Йорку на свої найближчі Ширші Сходини запросив відомого економіста, історика, педагога та автора Історії Кооперації, д. члена НТШ проф. д-ра Іллю Витановича з доповіддю. Тема доповіді: „Українські Купці і Підприємці. Про їх власні та громадські справи". Ширші Сходини при участі всіх членів СУКіП відбудуться в найближчу неділю 15-го березня о год. 4:30 по пол. в Нар. Домі, кімната ч. 22.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $18.00; six months $9.50; three months $5.00. For UNA members monthly 65¢.
Статті підписані їх авторами, не мусять відповідати становищу редакції.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Не розвага, а смерть

Не минає дня, щоб американські щоденники не приносили нових сумних сенсацій з ділянки наркоманії. Щораз більше дітей умирає внаслідок зловживання наркотиками, щораз більше злочинів докопується під впливом наркотиків. Ще позитивною „сенсацією" були зізнання 12-річної дівчинки перед міською Комісією для боротьби проти наркотиків, або прилюдна „сповідь" 15-річної дівчини про те, як вона стала наркоманкою. Але макабричною була історія, коли у помешканні власника харчівні з італійською „піццою", мурина, колишнього в'язня, знайдено труп 15-річної дівчини, затруєної героїною. До позитивних подій належить реакція учнів однієї з середніх шкіл Ню Йорку на смерть свого товариша від наркотиків: вони проголосили перестрогу продавцям наркотиків, якими є люди з-поза школи або й самі учні, що коли не припинять свого злочинного діла, то самі будуть виявляти їх, карати власними методами та проганяти із школи. Покищо це ще вийнятковий випадок.

Пошесть наркоманії стала загальною, національною і державною проблемою в Америці. Президент Ніксон ствердив у своєму зверненні з 11 березня ц. р., що „зловживання наркотиками у школах зростає алярмуючим темпом", і заповів подвоєння суми на боротьбу проти цього лиха. Замість призначених на цю ціль в цьогорічному бюджеті 66,500.000 дол. — Уряд вимагатиме від Конгресу 135,600.000 дол. З цієї суми мають збільшити число поліційних агентів, підготовлених спеціяльно для виловлювання пачкарів і торгівців наркотиками, мають побільшити й поважно поширити освідомно - навчальну програму по школах про суть і шкідливість наркотиків, мають збільшити дотації на шпитальне лікування наркоманів. Водночас у міжнародному маштабі вживається заходів, щоб припинити доплив наркотиків із закордону. Америка, Туреччина і Франція підписали договір про скоординовану акцію проти пачкування наркотиків з Туреччини до Франції, звідкіля вони пливуть до Америки. Подібний договір підписано між ЗСА і Мехіко. В Індії, арабських країнах, Туреччині й Мехіко обмежують або забороняють леґальну дотепер продукцію „гашишу" й плекання тих рослин, з яких продукується героїну й ЛСД. Публічна опінія домагається накладати суворіші кари на торгівців наркотиками. Українські батьки, вчителі і наші молодечі організації повинні більше уваги присвячувати цій грізній проблемі.

Сумне свято

Коли б першу - ліпшу американку, австралійку, арґентинку, француженку чи жінку якоїсь іншої національности запитали в неділю 8-го березня, як їй святкувалось — у відповідь вона хіба здивовано звела б брови. Бо про яке свято йдеться? Зате московська „Правда", „Известия" й інші совєтські газети переконані, що мільйони жінок у всьому світі святкують „День 8-го березня — день жінки-робітниці". В СССР проголошується таке свято рік-у-рік вже майже півстоліття, із стандартними привітами комуністичної партії на адресу запрацьованого жіноцтва, з закликами виховувати дітей в совєтському дусі і швидше працювати. „Гордимось вами, дорогі матері, жінки, сестри!" — вигукнули через усю першу сторінку „Известия" з 7-го березня . . .

Але чи жіноцтво в СССР має бодай якусь причину бути задоволеним? В СССР ще й нині, через чвертьстоліття по війні, жінок на 5 відсотків більше від мужчин, і жінки й далі, вже традиційно, виконують таку працю, що її не легко виконувати й чоловікам. Це на совєтському жарґоні зветься „рівноправністю" жінок. Вимоги комуністичної партії, щоб жінки різних народів і націй в СССР виховували дітей в дусі комунізму, означають не що інше, як вимоги, щоб вони вчили своїх дітей не рідної, а російської мови, щоб не дозволяли дітям ходити до церкви, щоб виховували покірних рабів, готових виконувати кожний наказ ЦК КПСС та самовіддано працювати за мізерну платню — заради зміцнення ворожої імперії. Як ніде в цивілізованому світі, жінку в СССР поставлено в найтяжчі умови: вона мусить провадити дім, мусить працювати поза домом, щоб допомогти економічно чоловікові, мусить брати участь у різних зборах та мітинґах, мусить знайти бодай трохи часу для своїх дітей . . . Жінки поневолених в СССР народів гостро відчувають ще й національний гніт: не важко збагнути, що діється в серці матері - українки, коли її збаламучений син, повернувшись із совєтської армії, починає говорити в рідному домі чужою, російською мовою.

Свято 8-го березня в СССР — одне з найсумніших свят, не відоме закордоном.

КОЛГОСПИ В ІМПЕРСЬКИХ ПЛЯНАХ МОСКВИ

Після упадку української княжої держави і ліквідації царицею Катериною II Запорізької Січі — головної сили Української Козацької Держави, московські царі, що мали необмежену владу, докладали всіх зусиль, щоб помосковщити всі поневолені Росією народи і претворити їх на єдиний „русский" народ.

З цією метою в Україні заборонено друкувати українською мовою книжки, газети і журнали. Заборонено навчання української мови в школах і видано знаменний валуєвський наказ з ствердженням, що „Украйны нет, не было и не будет". І деякі москалі - „обрусителі", в тому числі й наші малороси, висунули навіть думку збирати архівні матеріяли про, мовляв, неіснуючу вже українську націю.

Українська селянська нація

Внаслідок таких безоглядних русифікаційних заходів міста в Україні і більша частина української інтеліґенції були для нас втрачені. Одначе, українське селянство, що протягом багатьох віків жило в селах компактними масами, зберегло свою мову, свої національно - релігійні традиції й свою приналежність до українського народу.

Це виявилось з особливою силою в революції 1917-21 рр., в якій українське селянство і та інтеліґенція, що вийшла з селянства, відіграли в боротьбі за українську державність головну ролю. В українському селянстві жив справжній дух Прометея, якого оспівував наш національний пророк Тарас Шевченко.

Сільськогосподарські комуни і НЕП

Окупувавши Україну в 1921 році, червона Москва усвідомила, що головною небезпекою для неї є українське селянство, яке під час визвольної боротьби 1918-21 років національно заактивізувалось і стало для російського імперіялізму небезпечнішим, як за царських часів. Тому червоні московські головачі заходились укладати пляни ліквідації селянства.

Ленін у той час був спаралізований внаслідок тяжкої венеричної хвороби. Тож плян ліквідації селянства уклав Лев Троцький: пограбувати і знищити селянство, як клясу, а за пограбовані кошти розбудувати державну індустрію. Йосиф Сталін, нібито, був проти цього пляну. Але по вигнанні з СССР Троцького він негайно став проводити цей плян у життя.

Побудова комунізму в СССР на практиці почалась організацією сільськогосподарських комун. Для цього вибирали найкращі колишні поміщицькі мастки з готовими сільськогосподарськими будівлями і реманентом. В них поселилися комунари — колишні совєтські партизани та місцеві активісти. Життя в комунах ішло під гаслом: „Жити по потребах, а працювати по можливостях".

Одначе, через 3-5 років всі ці комуни зліквідовано, бо комунари здеморалізувалися, розкрадали спільне майно, пиячили, а про працю зовсім не дбали.

Так виглядала на практиці побудова соціялізму-комунізму в СССР. Під впливом цих невдач ідеолог большевизму Н. Бухарін написав статтю „Не комунізм, а державний капіталізм", за що, як ворог народу", був пізніше розстріляний.

Від того часу в СССР ніхто в комунізм уже не вірив. Інтернаціональне комуністичне гасло, „Пролетарі всіх країн, єднайтеся!" було лише плащиком червоного російського імперіялізму для спантеличення чужонаціональних ренеґатів і для опанування вільного світу.

Щоб поліпшити зруйноване війною і комунами господарство СССР, запроваджено на деякий час НЕП — нову економічну політику, при якій колишні поміщицькі та „куркульські" землі розподілено в індивідуальне користування селян, що дало для селянства і для держави добрі економічні наслідки.

Колективізація і штучний голод в Україні

Після провалу сільськогосподарських комун і запровадження НЕП'у видавалось зовсім безглуздим посилювати колективізацію, що руйнує економіку країни та селянство. Але СССР — це тоталітарна держава, яка не дбає про добробут свого населення, де економіка є лише засобом політики. А політика Москви жорстока і підступна. В 1930-31 роках обмірковувалось різні проєкти нібито для поліпшення життя селянства: побудова міст для селян „укрупнення" колгоспів, організація ґіґантів - радгоспів, щоб можна було зліквідувати села і т. п.

Але все це було лише маскуванням таємних плянів Москви супроти України: під плащиком усуспільнення і колективізації відібрати від селянства всі харчові запаси і застосувати штучний голод.

На протязі 1931-32 рр. озброєні московські банди 25- і 60-тисячників, тероризуючи селянство, забирали в українських селах останні рештки харчів і потягами вивозили їх на Москву і за кордон, де вони продавались по демпінґових цінах. Внаслідок цього загинуло з голоду коло 7 мільйонів українських селян.

Після 50 років

У 37-му річницю цього жахливого голоду в Україні і після 50 років існування СССР політика Москви не змінилась. Хоч колгоспна система і руйнує економіку СССР, хоч Москва витрачає величезні кошти на купівлю хліба за кордоном — колгоспи існують. Бо вони в імперських плянах Москви виконують важливе завдання, як засіб жорстокої експлуатації і поступової денаціоналізації селянства поневолених Москвою народів, головної небезпеки сепаратизму.

Але чи вдасться Москві за допомогою колгоспів зденаціоналізувати українське селянство і побороти український сепаратизм — річ дуже сумнівна.

І. Б.

ВИХОВНА СИЛА ФІЛЬМА

Фільмова творчість поставала в примітивних обставинах з примітивною тематикою й творчістю. Безупину постають фільмові з'єднання, продукуючи фільми різних вартостей. Фільми мають різні впливи на глядачів. Виховні фільми зміцнюють характери осіб, передусім молоді. Деморалізуючі фільми впливають шкідливо на хиткі уми. Фільми можуть доповнювати виховні браки наших людей, перетяжених турботами й працею щоденного життя, і тому батьки не мають часу на виховання своїх дітей. Зорові й слухові враження проникають сильніше в уми й душі глядачів, передусім молоді, яка довше пам'ятає те, що бачила, ніж те, що прочитала в книжці, чи почула на рефераті, чи в хаті. Наші школи деколи замало вчать про наш нарід. Наші Церкви турбуються більше церковними справами. В організаціях малий відсоток нашої молоді, і з того відсотка лише частина навчилася оцінити духові скарби своїх предків. Телевізія часто має шкідливий вплив на дороєтаючу молодь. Часто вплив, защеплений телевізією, скріплює вулиця і потягає молодь в табір духової пропасти.

Серед такого сумного стану постав перший український фільмовий клюб, який створив перший фільм п. н. „Жорстокі світанки". Пізніше одиниці з клюбу заснували українську фільмову корпорацію „Канукр". Перший фільм продукції Канукр це „Ніколи не забуду", а другий фільм цих самих ентузіястів, який буде висвітлюватися в Клівленді від 2 до 5 квітня включно з Парма Сіньйор Гайскул, при 6285 Вест 54 вулиця.

На загальне бажання нашої спільноти, цей фільм висвітляли в Торонто два тижні. Великий поступ у фільмовому мистецтві стверджується, коли побачиться перший фільм „Жорстокі світанки", а відтак другий фільм — „Ніколи не забуду". Перший фільм, що є власністю українського фільмового клюбу, зробив початок фільмової творчости в дуже тяжких обставинах. Одиниці з Фільмового Клюбу заснували фільмову корпорацію КАНУКР, яка створила фільм „Ніколи не забуду", що положив сильні основи української фільмової творчости на еміґрації. Цей фільм є на 35 мм тасьмі, який висвітляється по нормальних кіно-театрах. Тематика обох фільмів — це змагання українського народу до свободи за часів останньої війни. Фільм „Ніколи не забуду" держить глядача в постійному напятті, а зворушливих сцен є немало. Глядач, бачивши і оцінивши оба фільми, зможе собі уявити, як буде виглядати третій і дальші фільми продукції КАНУКР, якщо всі наші громади належно піддержать оба твори.

Ось короткий зміст фільма „Ніколи не забуду"; текст на підставі повісти Любомирського.

Канадійський літак летів понад Карпати до Москви. Цей літак розбито, і ранений летун спадає парашутом в ліси, де попадає в руки партизанів. Летун був українського роду і знав українську мову. Німецька залога побачила парашутиста і виїхала в ліс. Але коли приїхали, летуна там вже не було.

Тижні минали, німці не могли дістати парашутиста. Тоді німці взяли 10 закладників і оголосили, що як не дадуть летуна німцям, то закладників розстріляють. Про це довідується летун і він сам здається в руки німців. Німці вбивають закладників на очах летуна і його арештують.

По кількох днях забрали летуна в ліс на розстріл, бо він бачив розстріли закладників, і його випустити живим не хотіли. В лісі дали рискаль, щоб викопав собі яму. За цей час партизани підбігли під поляну. Коли летун викопав яму, тоді командант приказав летунові лягати. Летун вдарив команданта, а один німець стрелив в летуна і ранив його. Ранений летун впав на землю, а тоді партизани посіяли кулеметами по німцях. Команданта зловили живим і його розстріляли.

Большевицький фронт наблизився, і летун виздоровів з рани. Він хотів дістатися до Москви і просив, щоб партизани помогли йому дістатися до совєтської залоги. Партизани не могли переконати летуна про свою правду, чому вони боряться також і проти совєтів. Одначе його волю вислухали і помогли йому дістатися до Совєтів. Летун зажадав, щоб його доставили в Москву. Командир хотів дізнатися про партизанів, одначе летун відмовився дати якінебудь інформації. Командир його зненавидів. Він телефонував до вищої команди, але фронтове безладдя зіґнорувало бажання летуна, і його держали як полоненого. Ніхто не цікавився летуном, і командир постановив вбити летуна.

Прийшов день совєтського державного свята, і вся команда разом зі залогою забавлялися. В той час партизани напали на станицю, висвободили летуна, забрали зброю і сов. уніформи.

Летун тоді постановив перейти всі Карпати лісами на захід. З ним вибралися в дорогу дівчина партизанка, яка допомогла летунові двічі вирятуватися від небезпеки, і ще один партизан. По дорозі партизани згинули від большевицьких стеж, а летун перейшов до альянтів.

Д-р О. Сидоряк

ПЕРЕД З'ЇЗДОМ ОПДЛ

На початку квітня в Торонті відбудеться черговий з'їзд Об'єднання Працівників Дитячої Літератури ім. Леоніда Глібова, ОПДЛ, створеного майже 25 років тому в повоєнній Німеччині.

Це Об'єднання, що його від початків очолює ініціятор створення ОПДЛ, відомий видавець і редактор дитячих видань ще у Львові, Богдан Гошовський, за майже чверть століття своєї діяльности випустило для українських дітей і молоді за кордоном декілька сотень назв нових ориґінальних творів, на яких виховувались і виховуються, поруч із творами клясиків, діти України поза її межами. Дбаючи про високий мистецький рівень видань, про їх національно - християнський зміст, про якнайкраще мистецьке оформлення, ОПДЛ продовжувало і продовжує працю, яку не можна провадити під окупаційним режимом в Україні. Як у минулому в своїй видавничій діяльності працівники української дитячої й молодечої літератури спирались на підтримку батьків, так тепер може ще більше потребує такої підтримки — моральної й економічної — це Об'єднання у вільному світі, адже йдеться про збереження українських дітей у понад 10 країнах світу при українстві у всіх його проявах.

Перед працівниками дитячої й молодечої літератури та культури багато завдань. Підростають нові покоління українських дітей, яких при українстві можна зберегти тільки з допомогою української мови, коли вони любитимуть українську культуру, а любитимуть її лише тоді, коли будуть з нею ознайомлені, у ній жити й виростати. Головне Правління ОПДЛ зірно зробило, закликаючи прибути на з'їзд у Торонті не лише працівників пера, а й композиторів, театральних робітників, балетмайстрів, мистців - декораторів сцени та ін. Без їхньої плянованої і дружньої співпраці годі буде задовольнити всі вимоги й потреби підростаючих поколінь.

Окремим питанням на з'їзді має бути справа покращання й урізноманітнення, особливо тематичного, видань для дітей, зокрема ілюстрованого журналу - місячника „Веселка", що його видає УНСоюз у співпраці з ОПДЛ. Проблем багато — треба й більшої уваги та допомоги від організованої громади. Без рідної мови й культури — не буде й української людини поза Україною.

ВАТЬКИ! Зв'яжіть замолоду ваших дітей з найстаршою найбільшою й найбагатшою українською національною установою поза межами батьківщини, якою є Український Народний Союз, щоб запевнити їм кращу будучність, а нашій громаді у вільному світі нового свідомого члена!

З НАШИХ ВУДНІВ

„ДУМЦІ" З ПРИВІТОМ

З цим ювілейним, можна б сказати, концертом, що відбудеться сьогодні в Гантер Коледжі, з участю наших славних солістів, Марти Кокольської та Андрія Добрянського, Український хор „Думка" в Ню Йорку розпочинає вже третю декаду служіння нашій громаді піснею, — чарівною, рідною піснею, в якій, за словами поета, „є все"! Ця рідна пісня, на наше щастя чи нещастя, ще й далі заступає нам усе, — від держави до Патріярхату...

В архіві „Думки" зберігаються точні цифри і дати, скільки за двадцять років цей унікальний хор дав концертів, скільки новорічних зустрічей влаштував, скільки разів співав „Многії літа" на вінчаннях молодшого свого членства, скільки разів жалобним „Вічная пам'ять" прощав на вічний сон заслужених ветеранів хору, його основоположників. Звичайно, за двадцять років змінилося обличчя хору, „Думка" помолодшала, дістала свіжі рум'янці, тепер у ній завдає тон покоління цьогорічної міс Союзівки, „думкарки" Ірини Фтомин, а такі залізні лицарі, як невмирущий і завжди заклопотаний Льоньо Крушельницький, це вже нині білі чи сиві круки...

Покоління міс Союзівки, не во гнів йому кажучи, мабуть, і не знає та й не вивчає історії власного хору, тож і не уявляє собі, який величезний вклад праці, таланту й енерґії внесла „Думка" в культурне, громадське й товариське життя цієї Метрополії! Звідки йому знати чи пам'ятати ті перші-незабутні вечерниці „Думки" в історичному „Бетговен Голл", з якого нині й сліду не осталось, чи романтичні корабельні прогулянки по ріці Гудзоні, чи вертепи та інші театральні дійства в залі Народного Дому, з участю Театру-Студії Йосипа Гірняка й Олімпії Добровольської...

А хто з молодого покоління пам'ятає „найбільшу спортову сенсацію сезону", як писала тоді „Свобода", — футбольний матч у Шітцен Парку між командами „Думки" і Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку?.. А проте, в історичних аналах записано, що цей матч закінчився світлою перемогою поетів, письменників і малярів над співаками в стосунку 8:2! Вислід вийшов тому такий високий, що забиті у ворота „Думки" голі рахувалися подвійно, як у кошиківці. Таку нову футбольну систему придумав був тоді блискучий капітан нашої команди, поет Роман Купчинський.

В цей час Великого Посту автор цих рядків хоче висповідатись перед славним думкарським товариством з одного тяжкого гріха, а саме, що він, граючи тоді на воротях ЛМКлюбу, пропустив не два, а т р и „баняки", але суддя тодішніх змагань, дир. Степан Конашевич, примкнув око на того третього голя, ніби його не запримітив... Тож простіть мені, дорогі друзі-ювіляти, це моє шахрайство, пораз перший, і другий, і третій!

Гіке р

Проф. Степан Шах

РОМАН ШУХЕВИЧ — СИМВОЛ НЕЗЛАМНОСТИ

(Спомин)

(11)

Опісля почалися відомі арештування видніших українців у Львові і в краю. Із львов'ян, як першого, арештовано 18 вересня Митрополита Андрея Шептицького (сповидно за його проповідь у Волоській церкві), відтак д-ра Володимира Охримовича, директора банку „Центро-Союз" — Костя Паньківського, о. д-ра Й. Боцяна, управительку приватної дівочої школи ім. Т. Шевченка у Львові і приятельку Герміни Шухевичевої — Константину Малицьку, яка щойно в 1921 р. вернулася з Сибіру до Львова, й інших. (Про поворот та про повітання К. Малицької українським громадянством у Львові див. мою книжку „Львів — місто моєї молодости", ч. II, стор. 157-158).

10

Шукала царська „охрана" і проф. В. Шухевича, але пані Герміна ще вспіла сховати його між знайомими в місті. Одначе взимі В. Шухевич перестудився і на весну 10 квітня 1915 р. помер, не дочекавшись відступу москалів у червні зі Львова.

Ми, — тобто полк. Є. Коновалець і я, — оповідали про наші воєнні переживання ще при австрійській армії, а відтак при українській. Ромко Шухевич вислухував наші оповідання, ставив нам запитання, очі його горіли, чоло морщилось, а на обличчі пробивалась енерґія й неозначена за геройським чином туга, що її життєписець молодого Олександра Македонського Аріянос називає „го потос", тобто „гаряче бажання довершити негайно якесь велике діло".

Ромко Шухевич високо цінив наше товариство і шукав його, запрошував його до своєї кімнати не раз і полк. Євген Коновалець і там вів з ним розмови.

І в цій то кімнаті, згадати для історії годиться, сходились тоді найближчі кол. співробітники Єв. Коновальця — з його полку Київських Січових Стрільців — сотник Михайло Матчак і сотн. Ярослав Чиж, а також і кол. поручник УГА Степан Федак. Там і взяв свій початок комітет тайної Української Військової Організації УВО у Львові. І з рамени цієї Організації стріляв, як відомо, осінню цього — 1921 року — згаданий пор. Ст. Федак на Львівському ринку перед ратушею на маршала Юзефа Пілсудського, коли той у характері „начельніка паньства" (голови держави) приїхав був до Львова на перші „тарґі всходнє". Але поцілив львівського воєводу Грабовського, зранивши йому револьверовою кулею ліву руку. Був це перший голосний український протест проти окупаційної польської влади на території Галичини, на якій в листопаді 1918 р. проголошено — незалежну ЗУНР.

11

Був тоді Роман Шухевич уже ревним і чинним пластуном і належав, як учень філії Академічної гімназії, що приміщувалася в „Народнім Домі", при вул. Театральній ч. 22, до пластового полку „ім. князя Льва"; (на головнім заведенні, що приміщувалось від 1922 року назад у власнім, польською військовою владою звільненім, будинку при вул. Льва Сапєги ч. 14, був пластовий полк ім. гетьмана П. Сагайдачного). Брав Р. Шухевич між іншим чинну участь в організації першого українського „джемборі", що відбувся старанням професора головного заведення Академічної гімназії д-ра Олександра Тисовського 1922 року в городі СС Василіянок при вул. Потоцького ч. 95. До „пластової" чвірки Р. Шухевича належали його друзі: Євген Жарський (нині доктор філософії і професор в Америці), Богдан Кравців (нині співредактор щоденника „Свобода" в Америці) та Іван Гриньох (нині д-р теології і протоєрей і проф. унів. св. Климентія в Римі. На цім першім (і досі останнім) пластовім „джемборі" був і я, як гість, делеґований з рамени Головного Виділу Т-ва „Просвіта", де я й склав привіт від „Просвіти" і приглядався пописам „пластової" молоді львівських гімназій — Академічної і Дівочої СС Василіянок.

Любив Р. Шухевич читати книжки, головно, як на юнацькі літа пристало, історичні повісті; найбільше захоплювався він козацькою повістю Миколи Гоголя „Тарас Бульба".

В нашій гімназії (голов. заведення і на філії) була шкільна бібліотека для учнів — внаслідок воєнних подій від 1914 до 1920 років — майже вповні здекомплектована. Прилюдних українських бібліотек у Львові не було. Щоб піти шкільній молоді з Академічної гімназії і дівочої гімназії СС Василіянок під цим оглядом назустріч, вирішив — на мій внесок — Головний Виділ Т-ва „Просвіта" отворити свою бібліотеку і позичати з неї книжки молоді на шкільну лектуру. А ведення цієї бібліотеки доручив Виділ мені, як секретареві Головного Виділу і тодішньому директорові канцелярії Т-ва.

Бібліотека приміщувалась на II поверсі від Бляхарської вул. ч. 9, а випозичальня працювала щосуботи — по полудні. Учні й учениці (з гімназії СС Василіянок) масово приходили сюди. Мусів я взяти собі до помочі охочих учнів, як помічників. Стали мені до помочі: Ромко Шухевич та Богдан Галущинський, син проф. Михайла Галущинського, україніста на філії Академічної гімназії, а від 1923 року — голови Т-ва „Просвіта". (Богдан Галущинський, що здобув звання диплом. інженера в Гданську, помер кілька років тому в Америці). Ромко Шухевич скwапно вишукував бажані книжки, підіймався по драбині до високих полиць при стінах, упорядковував віддані книжки за числами, а за те мав він від мене „привілей" вибирати собі книжки до вподоби, навіть з архіву Т-ва.

У 1923 році перебрала ведення цієї бібліотеки платна сила, пані Наталія Дорошенко (сестра бл. п. Володимира Дорошенко), що проживає тепер в Америці.

Приязнь, якщо так можна назвати, між професором і учнем так затіснилася, що ми спільно ходили по Високім Замку, на Кайзервальді, на проходи. Вели при цім розмови на тему історії й топографії Львова або оповідав я йому про прогулянки й розмови молодого 13-15-літнього королевича Олександра Македонського з його учителем і виховником (македонським земляком) філософом Аристотелем (учнем Платона). Незвичайне враження зробило на Ромка оповідання, як то батько й король Филип II — зробив свого 18-літнього сина Олександра командантом кінноти у битві під Хайронеєю (338 перед Хр.), де він, не зважаючи на небезпеки і смерть, бравурним наступом здобув вирішальну в історії Македонії і цілої Гелляди перемогу. До історії походів Олександра Великого повертався Р. Шухевич у розмовах частіше.

А що я з своїми учнями, де я був господарем кляси, щонеділі по екзорті відвідував львівські музеї (в неділі вступ був безплатний), то Ромко Шухевич долучався до своїх — на дві кляси нижчих товаришів, ходив з нами всюди і помагав при цім мені вважати на моїх учнів — числом понад 40. Ми робили спільно також історичні прогулянки по Львові та в околиці Львова, якось зайшли навіть на Чортівську Скалу, що стала опісля його улюбленим місцем пластового таборування (звідси назва: „Лісові чорти")

(Далі буде)

ПАМ'ЯТАЙТЕ ПРО БРАТІВ У ПОТРЕБІ В ЮГОСЛАВІЇ!

ОДЯГИ, ВЗУТТЯ, НАКРИВАЛА і ХАРЧІ ПОСИЛАТИ НА АДРЕСУ:
UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
1213-1217 Summit Avenue
JERSEY CITY, N.J. 07307 Tel.: (201) 795-2155

ГРОШОВІ ПОЖЕРТВИ ПОСИЛАТИ НА АДРЕСУ:
UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
5020 Old York Road
PHILADELPHIA, PA. Tel.: (215) GLadston 5-3774

„Веснівка" відвідала Чикаґо

Торонто справило українській громаді в Чикаґо направду велику й милу несподіванку, піславши туди на два дні свій дівочий хор „Веснівка". Чудовий концерт рідної пісні, влаштований заходами укр.-кат. парафії святих Володимира й Ольги, відбувся в авдиторії школи ім. Шопена, вщерть заповненій публікою, яка з щирим захопленням сприймала виступ юначок — учениць Курсів Українознавства при парафії св. Миколая в Торонті. Не могло бути приємнішого розчарування для тих, які, йдучи на концерт, спєдівалися виконання програми на менш-більш пересічному рівні шкільного хору. Тим часом вони побачили й почули напрочуд уміло вишколений хоровий ансамбль, який засвоїв так багато з техніки індивідуального та збірного співу, що його можна без перебільшення уважати заавансованою мистецькою одиницею. Коли ми спостерігали зразкову, хоч невимушену дисципліну хору, що однаково віддихав, виявляючи рівночасно рідку в наших юнацьких ансамблях цього віку заспіваність і чіткість дикцій, коли ми вслухувались у добре збалянсова н і акорди, що головно у форте звучали переконливо й велично, то ми зрозуміли, скільки праці, знання й душі вклала молода дириґентка Квітка Зорич-Кондрацька в цей хор, складений з 60 юначок у віці від 13 - 17 років. Для цього треба було направду щирого пієтизму до рідної культури управи школи, батьків учениць.

Репертуар концерту охоплював оригінальні твори й музичні обробітки народних пісень таких композиторів: Бортнянський, Лисенко, Матюк, Леонтович, а також Г. і П. Майбороди, О. Білаш, Д. Циганов та ін., врешті твори, зааранжовані для дівочого хору самою дириґенткою. Багато уваги віддано народним пісням, серед яких особливою о р и ґ і нальною красою відзначаються пісні нашої безталанної Лемківщини. Стверджуючи, що всі точки програми були виконані з однаковою дбайливістю, тим більше маємо право відмітити пісні, що, на нашу думку, найбільше подобалися слухачам: у справжньому молитовному стилі виконана вступна к о м п о зиція Бортнянського - Гнатишина „Під Твою милість", переливчасто - грайлива й барвиста „Верховино" Лисенка та бадьора лемківська „На камені ноги мию" з приспівом та ефектовним драматизованим закінченням „ А я не боюся!".

Юні виконавці одержали квіти від молоді Чикаґа, згуртованої в Школі Українознавства „Учительської Громади", СУМА, Пласту та ін. Програму вів виховник молоді СУМА в Чикаґо, інж. Степан Голяш.

На другий день, в неділю 12 жовтня, парафія святих Володимира й Ольги відзначила врочисто традиційне українське свято Покрови, свій „другий празник" з уваги на активне Сестрицтво ім. Покрови Пресвятої Богородиці. Службу Божу відправив запрошений у переїзді через Чикаґо о. Порфірій Ничка, ЧСВВ, а о. радник Л. Куссий дияконував і виголосив змістовну проповідь. Хор „Веснівка" прегарно відспівав більшу частину Служби Божої укладу О. Кошиця, даючи собі легко раду з Богослуження велику кількість легкої до виконання музичної фактури. Вже само заповідження виступу хору „Веснівка" в церкві стягнуло на богослуження велику кількість мирян обох віровизнань, навіть з інших парафій.

Виступ „Веснівки", к р і м мистецького, мав і пропаґандивне значення. Він показав молоді, які виховно-культурні цінності можна осягнути пильною та послідовною співпрацею, школи, Церкви та рідного дому.

Роман Завадович

Денвер вітає п. Славу Стецько

Пані Слава Стецько, керівник пресового бюра і член екзекутиви АБН, повертаючись з Азії, де була учасником III Світової Антикомуністичної Ліґи Народів Азії, загостила до ЗСА і Канади. В перелеті з Каліфорнії на схід, в четвер 5-го лютого в полудневих годинах літак її приземлився на аеродромі в Денвер, Колорадо, де вона задержалась лише до слідуючого дня, бо уже в суботу раненько залишила Денвер, а в ньому якнайкращі симпатії до своєї особи, та повне і подивугідне признання до її корисної праці не лише для поневоленої України, але для всіх поневолених народів.

Задержалась вона не так на те, щоб відпочити, а л е щоб своїми відвідинами запізнатись з українською громадою та щоб і чужинцям роз'яснити про стан поневоленої України та про загрозу вільного світу від комунізму.

На аеродромі привітали гостю п-ні К. Раджерс і п. П. Бабяк, звідки заїхали до редакції місцевого щоденника „Ракі Мавнтенс Ньюз" на конференцію. Під час візити в редакції інтерв'ю з п. Славою Стецько перевів дописувач цього щоденника на політичні теми п. Клім Ворк. Він зацікавлений був положенням в поневоленій Україні, та її боротьбою, і протикомуністичним світовим рухом, тим більше, може, що його дружина з походження грузинка. Конференція тривала більш години. В четвер 12 лютого в тому ж щоденнику був поміщений допис п. Ворка на півсторони, надзвичайно прихильний, із знимкою п. Слави Стецько під загол. „Вона хоче свободи для України". Годиться відмітити що тут вперше в англійській пресі появилася така прихильна стаття на українську тему.

В п'ятницю п. Слава Стецько в товаристві п-ні К. Раджерс і п. М. Кальби відвідала Капітол, де приятель українців с е н а т о р Френк Кемп представив її Стейтовому Сенатові, де її оваційно принято оплесками і вставанням з місць. Пані С. Стецько перед сенаторами, в ядерних словах представила становище поневоленої, але нескореної України, та говорила про загрозу комунізму вільному світові. Вона казала, що Україна та інші поневолені народи не бажають, щоб американські сини кривавились і вмирали за їхню свободу та незалежність, бо це зроблять вони самі, але вони вимагають, щоб вільний світ, а в тому і Америка, морально піддержали ті воюючі народи, та попровадили твердішу і рішучішу політику щодо загрози комунізму.

Слава Стецько
і губернатор Лов

Після відвідин в Сенаті конґресменка Джін Бейн в подібний спосіб представила пані Славу Стецько в Палаті Леґіслятури, а опісля губернатор стейту п. Джан А. Лов привітав пані Славу Стецько в товаристві сенатора Ф. Кемпа, п-ні К. Раджерс і п. М. Кальби у своїому кабінеті.

Не могла пані С. Стецько довше задержатись в Капітолі, бо треба було поспішатись їй до радіостанції КҐМС, де від год. 3 - 4 п. п. була заповіджена її радіопередача. Уже декілька днів ця станція реклямувала її програму. Програма була тим цікава, що слухачі під час передачі телефонічно ставили питання, на які гостя давала вичерпні відповіді, чим створила живу лучбу із слухачами.

Вечір того ж дня був призначений на зустріч з невеликою нашою громадою. Зустріч урядив місцевий Відділ ООЧСУ. Хоч був робітний день, як на нашу невелику громаду зійшлось досить поважне число слухачів, понад 80. Зустріч відкрив п. М. Кальба покликавши до президії отців: о. Т. Діятеловича, пароха православної, та о. П. Смаля — пароха української католицької церков, п. П. Бабяк від ООЧСУ, пані К. Раджерс від АБН та п. Павла Яшу — чеха, голову денверської Організації Поневолених Народів. Привітавши приявних голів організацій, п. М. Кальба представив гостю пані Славу Стецько, яку зібрані привітали оваційно. Після того пані С. Стецько виголосила доповідь „Становище в Україні і світовий протиросійський фронт". По надзвичайно цікавій доповіді та відповідях, які тривали дві години, п-ні Чайківська, Бабяк, Цибух та Олексюк гостили приявних кавою, чаєм та солодким, а зібрані знайомились з дорогою гостею.

На прощання, всі бажали пані Славі Стецько, щоб вона, де лише зупиниться, мала такий успіх у своїй праці, який вона мала в Денвері.

М. К.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

ВШ. М. Б. Клівленд: Дякуємо за рецензійну вістку про „Наталку Полтавку". Раніше одержали і надрукували іншу.

ВШ. А. Ю. Чикаґо: Дякуємо за допис. У ж и в а є т е „сильних" слів, але їх можна б злагіднити. Послухаємо доповіді ще самі й тоді знатимемо, як поступити з Вашим дописом.

ВШ. Д-р М. П., Лос Анджелес: Відповідь на допис в іншій газеті ми могли б надрукувати тільки рівночасно з передруком того допису, до якої вона відноситься. Думаємо, що пошкодований волів би, щоб ми того допису не передруковували.

ВШ. А. Д., Ричмонд; У Вашому дописі про громаду, що зайшла в „сліпий кут", є десять з половиною сторінок докорів і обвинувачень, що вимагали б перевірки і потвердження. Ми також не думаємо, що читачі „Свободи" зацікавлені в найбільших подробицях Ваших неполадків. Того роду справи найліпше полагоджувати в самій громаді, тим більше тоді, коли мова про церковну громаду. А Ваш допис розглядав брат не тільки по крові і національності, але й релігії.

ВШ. Софія В., Лейквуд, Огайо: Дякуємо за листа і Ваше зацікавлення громадською справою. Думаємо, що дотеперішні повідомлення в „Свободі" відповіли на Ваш запит про користь поїздки віце-президента ЗУАДК до Юґославії.

ВШ. Н. К., Ню Йорк: Маємо більше запитів, куди найкраще посилати грошові пожертви для потерпілих від землетрусу українців в Юґославії. Абсолютно через ЗУАДКомітет! Це навіть тоді, якщо Ви бажали б призначити свою пожертву на точно означену ціль чи для точно означеної особи. Пересилані через ЗУАДК пожертви подвійно допомагають бо допомагають потерпілим та рівночасно підносять престиж і відкривають нові можливості для українців взагалі.

ВШ. Марія О., Дірборн: „Свобода" воліє не передруковувати з інших газет таких матеріялів, як рецензії. Про книжку, фільм чи іншу імпрезу завжди можна сказати щось нове.

ВШ. Н. Н., Лонґ Айленд: „Свобода" надрукувала рецензії кваліфікованих авторів на два виступи Бели Руденко, один в Ню Йорку і один в Чикаґо, крім хронікарських вісток. Думаємо, що це вистачить.

Студія Мистецького Слова підготовляє велику виставу

З діяльности УЛТ Метрополії Ню Йорк

Українські лікарі Метрополії Ню Йорку пляново і послідовно здійснюють намічений плян.

Показником цього був успішний вечір Симпозіюм про наркоманію 21-го лютого 1970 р. Фахово опрацьований групою 6-ох лікарів: д-рів, Олега Волянського, Михайла Гука, Евгена Грабарчука, Андрія Тершаківця, Богдана Цимбалістого. Координатором був д-р Богдан Макарушка. Характерне те, що на 200 приявних — половину становила молодь.

Лікарі від довшого часу присвячують все більше уваги молоді, її проблемам, аналізуючи вимоги, які ідуть із духом часу, ба навіть піддають діягностичні диференціяції для успішної терапії.

Годі докоряти молоді, що „вона пропала". Раніше треба пізнати динамічну вартість молоді, її ідеї, її шукання доріг до пізнання себе самої, своїх предків, традицій і своєї Батьківщини.

Дорогою товариських зустрічей зі студентами ми встановили їх бажання ширших зустрічей з громадянством.

Управа Т-ва Лікарів Метрополії влаштовує спільний панель молодших і старших 21-го березня ц. р. о год. 7.30 веч. в Українськім Інституті Америки, 2 Схід 79 вулиця, Ню Йорк.

Предметом нарад: „Quo Vadis". Від сеньйорів беруть участь: д-р М. Кузьмович, д-р Б. Олесницький, д-р Р. Осінчук, д-р Р. Сочинський. Від юньйорів: д-р О. Бачинський, д-р Ю. Сай, д-р Ю. Савицький, д-р Н. Томич (голова СУСТА). Координатор: д-р В. Гук.

Доказом великого заінтересування зі сторони нашого студентства є те, що СУСТА зголосив участь 150 студентів в цьому панелі.

Це перша практична дискусія в програмі „лицем до молоді". Віримо, що вона буде виявом щирих і конструктивних завершень, і на неї запрошується всіх зацікавлених.

Н.Н.

БУДУЮТЬ УКРАЇНСЬКУ КАТОЛИЦЬКУ ЦЕРКВУ В СОДБУРАХ

Сотбури, Канада. — Минулого року було розібрано стару будову української католицької церкви Преч. Марії, на вимогу управи міста, в зв'язку з перебудовою деяких дільниць. Тепер триває будова нової церкви Преч. Марії, що буде коштувати за передбаченим пляном 700 000 долярів. Церкву ставлять у новій частині міста, за пляном архітекта Івана Стефури. Парохом тієї церкви є о. Теодор Приймa.

Успіхи українського юнака Михайла Горбаля з Нортгемптону, Па.

Про особливі здібності цього 13 річного юнака вже багато писала місцева й довколишня англомовна преса. Його вроджений талант оцінили численні музики-знавці та висловили запевнення щодо його музичної кар'єри. Він ще у юнацькому віці покрився вже широкою славою і серед голливудських акторів і зірок.

Хочемо з радістю поділитись із нашими читачами про успіхи нашого юнака. Михасик, син Петра і Наталії Горбаль, учень 8-ої кляси св. Івана Хрестителя, Нортгептон, Па., від наймолодшого віку виявив величезні здібності на полі музики. Беручи лекції на „тромпеті" він швидко опанував інструмент та своєю грою на різних публічних виступах здобув собі повне признання. Сьогодні він вже грає на п'ятьох різних інструментах.

В минулому році на запрошення Тоні Гренд — славного актора із Голливуду Михасик виступав на його програмі „Стар ов томоров" в Атлантик Ситі „Стіл пір" впродовж кількох тижнів. Він теж виступав на світовій виставці в Канаді „Експо 67". Згодом він брав участь на програмі „Берри Бахарах Чільдрен Госпітал" із славним „Ленон Сістерс". Недавно він виступав на „Тед Мек Оріджінел Ематюр Аур", де три рази під чергу здобув перше місце.

Михайло Горбаль

В найближчу неділю, 15 березня, о год. 5:30 по полудні, на каналі ч. 10, він четвертий раз виступить у змаганні за „Гренд чемпіон"

Чемпіонство добувається голосуванням, ми гадаємо, що наша молодь і наше громадянство допоможе цьому юнакові, що посідає великий талант, досягти чемпіонат і буде голосувати поштовою карткою на адресу: „Тед Мек Оріґінал Аметюр Аур", Бокс 191, Радіо Ситі Стейшен, Ню Йорк, Н. И. В той спосіб ми промостимо шлях для музичної кар'єри й слави одному молодому українському юнакові.

І. Стасів

Повідомляємо Українське Громадянство, що у вівторок, 10-го березня 1970 р. нагло помер на 77 році життя, заслужений Член 8-го Відділу Української Гетьманської Організації в Америці

бл. п.
ЮРІЙ КОВАНЬКО

ПОХОРОН в суботу, 14-го березня 1970 р. в Амстердамі, Н. Й.

ПАНАХИДА в Ню Йорку відбудеться в неділю, 15-го березня 1970 р. по Службі Божій в Катедрі св. Андрея, 90-34 139th Street, Jamaica, N.Y.

УПРАВА 8-го ВІДДІЛУ УГОА

Комітет Нюаркської Округи для вшанування пам'яті ген.-хор Т. Чупринки

23-го лютого в Українському Народному Домі в Ірвінгтоні з ініціятиви Т-ва кол. Вояків УПА відбулась нарада місцевих установ та організацій в справі вшанування нюаркською громадою в біжучому 1970 році пам'яті ген.-хор. Тараса Чупринки — Романа Шухевича. Учасники наради рішили взяти організовану участь в Панахиді, що була відправлена в Церкві св. І. Хрестителя вечором 5-го березня в 20-ту річницю смерти ген. Чупринки; для глибшого пізнання постаті Головного Командира УПА та провідних ідей Українського Визвольного Руху — відбути студійні семінари та конференції з молоддю та студентством; для належного відзначення революційної боротьби українського народу, що нею ген. Чупринка керував, як Головний Комадир УПА та Генеральний Секретар УГВР, влаштувати для громадянства Нюарку і околиці окрему, величаву академію в день Покрови, опікунки УПЦ, осінню 1970 року.

Для здійснення прийнятих рішень та переведення в життя намічених імпрез обрано Громадський Комітет Нюарської Округи в складі: Михайло Почтар — голова, Денис Беднарський, Стефанія Букшована, Надія Бігун, д-р Іван Ярош — заступники; Дора Кульчицька секретар, Михайло Дзіман касир; Іван Галій, Галя Клим, Петро Козира, сотн. Юрій Кононів, Федір Луцишин, Степан Макар, Людвик Мигаль, Андрій Мицьо, Омелян Твардовський, Юрій Чировський — члени. Контрольна Комісія: Василь Гнатів, Василь Манько, Андрій Паньків, мгр Ярослав Рак, інж. Микола Семанишин.

У виборі Комітету взяли участь і намічену його діяльність апробували такі місцеві організації та установи: АДУК, ОДВУ, ОЖ-ОЧСУ, ООЧСУ, ПЛАСТ, Пласт-Прият, Провидіння, СУА, СУМА, Т-ва кол. Вояків УПА, Т-во Рідна Школа, Т-во Самопоміч, Укр. Гетьм. Орг., Укр. Народний Дім, УНПоміч, УНСоюз, Укр. Студентська Громада, Хор У. К. Церкви св. Івана Хрестителя, Чорноморська Січ. Організації, які ще не заступлені в Комітеті, можуть зголосити свою участь та виделегувати своїх представників. Хочемо вірити, що обраний Комітет стане на висоті своїх завдань.

(мп)

ПЕРЕВИДАНО БІБЛІЮ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ, В ПЕРЕКЛАДІ П. КУЛІША

Торонто. — Осередком друку євангельської української літератури в Східній Канаді стала друкарня „Гармоні" — „Згода" в Торонті, заснована діячами Української П'ятидесятницької Церкви. Ця друкарня випустила в світ найновіше видання — велику Біблію, в перекладі Пантелеймона Куліша, І. Левицького і д-ра І. Пулюя. Журнал „Євангельська Правда" з лютого ц. р. повідомив також про підготову інших українських євангельських видань, що вийдуть з тієї дуже добре технічно обладнаної друкарні, яка працює під керівництвом Г. Ватрича.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ!

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ПАРАНЯ ПАРАЩАК, довголітня членка 288-го Відділу УНС — Б-ва св. Дмитрія у Бетлегемі, кол. предсідниця 47-го Відділу УНС — Т-ва ім. Ольги Басараб, померла 11-го березня ц. р. на 78-му році життя. Покійна, нар. в Україні, стала членкою УНС негайно по приїзді до ЗСА. Була активною союзовою і громадською діячкою та брала участь як делегатка в Конвенції УНС в Дітройті. Полишила в смутку дальшу родину. Похорон відбудеться в суботу, 14-го березня 1970 р. з похоронного заведення С. Когута в Аллентавні, Па. до місцевої Укр. Правосл. Церкви і на Укр. Правосл. Цвинтар в Аллентавні, Па.

Вічна їй Пам'ять!

Дм. Мушастий, секр.

Вступайте в члени УНСоюзу!